

Slavonski dijalekt na području Bošnjaka

Rimac, Mateja

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:485817>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-10**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij hrvatskoga jezika i književnosti i mađarskoga jezika i
književnosti

Mateja Rimac

Slavonski dijalekt na području Bošnjaka

Završni rad

Mentorica: doc. dr. sc. Silvija Ćurak

Osijek, 2023.

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet
Odsjek za hrvatski jezik i književnost
Preddiplomski studij hrvatskoga jezika i književnosti i mađarskoga jezika i
književnosti

Mateja Rimac
Slavonski dijalekt na području Bošnjaka
Završni rad

Znanstveno područje: humanističke znanosti, polje: filologija, grana: kroatistika

Mentorica: doc. dr. sc. Silvija Ćurak

Osijek, 2023.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisao/napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan/suglasna da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, 11. 9. 2023.

MATEJA RINAC, OI 22232404

Ime i prezime studenta, JMBAG

SAŽETAK

U ovome radu bit će opisan govor Bošnjaka, sela koje se nalazi u istočnom dijelu Vukovarsko-srijemske županije sa svojim spačvanskim bazenom. Ovaj govor ubraja se u govore slavonskoga dijalekta, odnosno u istočnopošavsku skupinu pošavskih govora. Kako se većina dijalekata na području Hrvatske vremenom mijenja, tako je i s ovim govorom. Promjene su vidljive posebice kod starijih govornika koji nisu skloni utjecajima medija. Stoga je cilj ovog rada zabilježiti jezične osobine izvornih govornika na području Bošnjaka te prepoznati promjene koje su se javile do danas. Takvo bilježenje osobina bit će napravljeno pomoću snimljenog materijala koji će se analizirati na fonološkoj, morfološkoj i leksičkoj jezičnoj razini. Na kraju rada donijet će se zaključak o provedenom istraživanju.

Ključne riječi: slavenski dijalekt, Bošnjaci, pošavski govor, jezične osobine

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. ŠTOKAVSKO NARJEČJE I SLAVONSKI DIJALEKT	2
3. OPĆINA BOŠNJACI	6
4.1. Naglasni sustav	7
4.2. Odras jata	7
4.3. Ostale fonološke osobitosti	7
5. MORFOLOGIJA	9
6. LEKSIK	11
7. ZAKLJUČAK	14
8. LITERATURA	15

1. UVOD

U ovome završnom radu bit će prikazana analiza slavonskog dijalekta koja će biti napravljena u tri jezične razine: fonološkoj, morfološkoj i leksičkoj. Pri toj analizi pomogao je zvučni zapis kazivačice rođene 1950. godine koja živi u Bošnjacima. Berbić Kolar i Kolenić u svojoj knjizi *Sičanske riči* (2014: 7) navode kako slavonski dijalekt pripada u narodne govore, dakle, nije standardni jezik, nego dijalekt koji se razvio u okviru hrvatske etničke zajednice, jasne i strogo definirane. U idućim poglavljima bit će riječi o podijeli i teritoriju rasprostiranja slavonskog dijalekta, a posebice će naglasak biti stavljen na općinu Bošnjaci. Bit će opisan slavonski dijalekt te podjele unutar dijalekta. Detaljnije će biti opisano selo s brojnim mogućnostima i potencijalima koje nudi stanovnicima toga područja. Ovim radom želi se potvrditi pripadnost govora Bošnjaka posavskom poddijalektu slavonskoga dijalekta. Takva analiza bit će učinjena pomoću značajki dijalekta kao što su primjerice odraz jata, čuvanje zavnutog naglaska kao i leksik bogat brojnim šokačkim riječima i izrazima.

2. ŠTOKAVSKO NARJEČJE I SLAVONSKI DIJALEKT

Štokavsko narječje jedno je od triju narječja hrvatskoga jezika i najviše je rasprostranjeno. Štokavskim narječjem govori se u polovini Hrvatske, Bosni i Hercegovini, dijelovima Srbije, Crne Gore, te na nešto manjim područjima Mađarske, Austrije, Rumunjske te Italije. Štokavsko narječje ima tri kriterija klasifikacije, a to su: stupanj razvoja akcentuacije, refleks jata i šćakavizam/štakavizam. Prema tim kriterijima štokavsko narječje podijeljeno je na šest dijalekata:

1. slavonski dijalekt ili nenovoštokavski arhaični šćakavski,
2. zapadni ili novoštokavski ikavski,
3. istočnohercegovačko-krajiški ili (i)jekavski novoštokavski,
4. istočnobosanski ili nenovoštokavski (i)jekavski šćakavski,
5. zetsko-južnosandžački ili nenovoštokavski (i)jekavski,
6. šumadijsko-vojvođanski ili novoštokavski ekavski dijalekt.

Obzirom na to da svako narječje ima svoje karakteristike, tako je i s štokavskim narječjem. Obilježja specifična za ovo narječje su:

- razlikovanje dvaju kratkih naglasaka (uzlazni i silazni)
- naglasni sustav peteroakcenatski i četveroakcenatskih (bez akuta)
- sačuvane nenaglašene dužine
- promjena *-l* na kraju riječi u *o* ili *a*
- nepostojanje fonema *h*
- stari morfem genitiva duala ima nastavak *-iju*
- sinkretizam u dativu, lokativu i instrumentalu množine
- čuvanje aorista
- sačuvano samoglasno *r*
- u većini imenica množine muškog roda rabi se umetak *-ov/-ev*
- dj* prelazi u *đ*

- čr* prelazi u *cr*
- redukcija postakcentskih vokala
- upitno-odnosna zamjenica za 'neživo' *što*.

Iako u hrvatskome jeziku postoje tri narječja koja su po svojim karakteristikama različita, treba naglasiti kako postoje i sličnosti čakavskog, kajkavskog i štokavskog narječja. To su:

- jednoznačni ikavski refleks jata
- tendencija prema povećanju broja samoglasničkih fonema; pojava diftonga
- refleks **stj* i **skj* > *šć*
- čr* prelazi u *cr*
- završno *l* u sredini riječi je neizmijenjeno
- genitiv množine imenica ima nastavak *-i*
- uporaba okrnjenog infinitiva i glagolskog priloga sadašnjeg
- prijedlog *u* se rabi kao *v*

Prema Berbić Kolar i Kolenić (2014: 7) govori slavonskog dijalekta u jezikoslovnoj znanosti koja se zove dijalektologija jesu govori štokavskoga narječja u kojima se sustavno čuje osobit naglasak, zavnuti (hrvatski akut) kojega obilježujemo znakom \sim . Kao što je već poznato, hrvatski se jezik dijeli na tri velika narječja koji se opet dijele na dijalekte koji obično dobivaju naziv prema području na zemljovidu na kojem se ostvaruju ili prema jezičnim osobinama. U narodu su govori slavonskoga dijalekta poznati i kao šokački govori. Slavonski dijalekt ostvaruje se u mjestima štokavskoga narječja, dakle u velikom dijelu Slavonije, zapadnom Srijemu i Baranji, ali i izvan Hrvatske u manjim mjestima Bosne i Hercegovine, Srbije i Mađarske. Na području Slavonije, Baranje i Srijema rasprostiranje tog dijalekta nije vidljivo u svim mjesnim govorima, nego uz najveće hrvatske rijeke pa se tako slavonski dijalekt dijeli na posavski, podravski i podunavski. Dalje obuhvaća hrvatski dio Baranje, oko Našica, Đakova, Vinkovaca i Požege. Slavonska Posavina tema je ove analize jezičnih osobina pa će tako biti nešto više rečeno o obilježjima tog dijalekta. Slavonska Posavina uglavnom je ikavska i ikavsko-jekavska. Berbić Kolar i Kolenić u svojoj su knjizi *Sičanske riči* (2014:19) podijelile slavonski dijalekt na južni ili posavski poddijalekt s ikavskim, ikavsko-jekavskim i djelomice ekavskim odrazom jata, zatim na sjeverni ili podravski poddijalekt čiji je odraz jata ekavski te

baranjski s ikavsko-ekavskim odrazom jata. U svom radu *Klasifikacija slavonskih govora* Sekereš (1967: 137) je poddijalekte podijelio ovako:

1. posavski poddijalekt na zapadnopoavsku skupinu govora, srednjoposavski govor i istočnopoavsku skupinu govora; zapadnopoavsku skupinu govora dalje dijeli na stupničko-kapelski i požeško-kutjevački govor; srednjoposavski govor podudara se s područjem ikavsko-jekavske zamjene jata; istočnopoavsku skupinu govora dijeli dalje na dva govora: vrbanjško-otočki i mikanovačko-ceranski govor.

2. podravski poddijalekt dijeli na zapadnopodravsku skupinu govora i istočnopodravski govor; u zapadnopodravsku skupinu govora pripada područje podravskoga poddijalekta zapadno od Donjeg Miholjca, a u nju ubraja dva osnovna govora: čađavičko-sopjanski i turanovačko-rušanski govor;

3. južnobaranjski poddijalekt dijeli na dva govora: podravski te podunavski.

Osnovne jezične značajke slavonskog dijalekta su:

1. stara hrvatska akcentuacija (karakteristična za područje južno od Đakova, okolicu Vrpolja i Valpova)

2. novija hrvatska akcentuacija s uporabom zavnutog naglasaka (u većini govora slavonskog dijalekta)

3. zavnuti naglasak (u središnjem dijelu zapadne Slavonije)

4. iločka skupina govora sa starijim dvonaglasnim sustavom s poluprenesenom silinom i novijim četveronaglasnim sustavom

Kolenić u svome znanstvenom radu *Slavonski dijalekt* (1997: 102) navodi kako je u opisu slavonskom dijalekta posebnu pozornost posvetila naglasnom sustavu, odrazu jata, šćakavizmu, umekšavanju glasova *l* i *n* ispred *i*, nepostojanju glasa *h*, gubljenju krajnjeg *i* u infinitivu glagola, izgovoru otvornika, nekim morfološkim i tvorbenim osnovama pa se može reći da su to glavne karakteristike na kojima će bit stavljen naglasak u ovome seminarskom radu. Jedna od temeljnih štokavskih klasifikacijskih kriterija jest odraz jata. U slavonskom dijalektu odraz jata je sljedeći:

1. ikavski

2. ikavskojekavski

3. ekavski

4. ikavskoekavski

5. govori s nezamijenjenim jatom.

3. OPĆINA BOŠNJACI

Kao što je i prethodno rečeno, selo Bošnjaci nalaze se u Vukovarsko-srijemskoj županiji na vrlo povoljno geoprometnom položaju budući da se u neposrednoj blizini nalaze državni i međudržavni koridori. Graniči s općinama Drenovci, Nijemci, Vrbanja, gradovima Županja i Otok, te s Bosnom i Hercegovinom. Selo Bošnjaci prvi se puta spominje davne 1467. godine. U knjizi *Šokačka rič 15* (2018: 65) Stjepan Pavičić u antropogeografskim zapisima navodi kako je dio današnjega županjskog hatara i cijelo sadašnje područje Bošnjaka obuhvatio veliki posjed Selna. Dalje navodi kako je to opisano 1467. te da su se na tom tlu nalazila 32 sela sa čistim hrvatskim imenicama, a među njima i Bošnjaci. Sve do 19. stoljeća stanovnici sela Bošnjaci branili su svoju zemlju od Turaka i Mađara. O tome da je selo nastalo davno prije pisao je i zavičajni pisac Ilija Lešić koji u knjizi *Šokačka rič 15* (2018: 75) navodi kako su Bošnjaci posebno zanimljivo selo s više rijetkosti koji nema ni jedno drugo mjesto u okolici. Dalje navodi kako je to selo sastavljeno od „tri sela“ i dvije različite etničke grupe življa – na jednoj su strani nekadašnja sela Bučje i Markovac, kao nositelji pravih starosjedilaca iz doturskog doba, a na drugoj strani su „Stari Bošnjaci“ također iz onoga doba, ali su nastali od bosanskih patarena-bogumila, koji su u vrijeme proganjanja te vjere u Bosni bježali u naše krajeve. Lešić također navodi i da je presudni doseljenički val, koji su potomci današnjih starosjedilaca, zbio s koncem 17. i početkom 18. stoljeća kada su na to područje pristigli hrvatski katolici iz današnje središnje i sjeveroistočne Bosne koji su govorili poluikavski i ikavsko-jekavski, a kako su bili brojniji, ti su odrazi jata prevladali i do danas. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine selo broji 2868 stanovnika. Selo Bošnjaci uvelike čini hrvatsko katoličko starosjedilačko stanovništvo koje oni često nazivaju i Slavoncima Šokcima. Prema nacionalnoj pripadnosti 99,06% čine Hrvati, zatim u vrlo malim postocima Albanci, Srbi, Romi, Bošnjaci, Rusini i Rusi. Kao što je već ranije navedeno, veliki dio stanovništva su Šokci koji dodatne prihode za kućanstvo zarađuju izradom oboraka i ženskih ručnih radova, odnosno šlingom. Kako se Bošnjaci nalazi na vrlo plodnome poljoprivrednom tlu, ne čudi činjenica kako se sve više razvija poduzetnička zona s proizvodnim pogonima, poljoprivrednim obiteljskim gospodarstvima te poljoprivrednim zadrugama. 2007. godine otvoren je i Šumarski muzej koji se sastoji od cjelina u kojima je vidljivo izvođenje radova od sadnje, zaštite biljnih i životinjskih vrsta do izvoza trupaca. Prirodna baština jest bitna karakteristika Bošnjaka. Uz Spačvanski bazen uređene su šetnice i izletišta. Također su tu i folklor, šokačka pjesma, gluma kao i brojne druge aktivnosti za mlade, primjerice nogomet, rukomet, šah, lov i ribolov.

4. FONOLOGIJA

4.1. Naglasni sustav

Berbić Kolar i Kolenić u svojoj knjizi *Sičanske riči* (2014:44) ističu kako svi govori slavonskog dijalekta imaju zavnuti naglasak te da taj naglasak sam po sebi govori o arhaičnosti govora. Slučaj je to i u govoru Bošnjačana. Tijekom analize zvučnog zapisa akut je zabilježen na različitim vrstama riječi, primjerice *prvī, zvonī, natečē, tūd*. U govoru kazivačice zabilježeno je još četiri vrste naglasaka:

- kratkosilazni: *ù vrt, prandärom, cìpele, čikmaci*
- kratkouzlazni: *slàme, čùdo, klàs*
- dugosilazni: *mâma, čâst, jã*
- dugouzlazni: *júha, stára*

Valja zaključiti kako se slavonski dijalekt prema Moguševoj klasifikaciji novije hrvatske akcentuacije sastoji od pet naglasaka, tri stara i dva nova: (˘, ˜, ˆ, ˙, ˘˘).

4.2. Odraz jata

Slavonska Posavina uglavnom je ikavska i ikavko-jekavska. Transkripcijom zvučnog zapisa zabilježeno je više riječi s ikavskim odrazom jata, primjerice *svitu, pisme, nedilja, ispriповidat, procidi i dite*. Također je zabilježen i ijekavski odraz jatu u nešto manjem opsegu riječi. Uporaba ijekavskog jata potvrđena je primjerima *svijeća, dijete, vijenac*. U govoru dugi jat daje *i*, a kratki *je*, no to nije uvijek bio slučaj jer postoje iznimke u njezinom govoru, ponajviše u primjeru riječi *djeca i dica*. Transkripcijom su zabilježena oba oblika riječi. Uporaba jekavskog odraza jata također je češća u govoru Bošnjačana, a vidljiva je u primjerima ovih riječi: *Vjеровi, djeca, mjesec*.

4.3. Ostale fonološke osobitosti

Šćakavizam

Transkripcijom zvučnog zapisa nisu zabilježeni šćakavizmi, iako je slavonski dijalekt u pravilu šćakavski. Berbić Kolar i Kolenić u svojoj knjizi *Sičanske riči* (2014: 52) navode kako se pod utjecajem hrvatskoga književnog jezika šćakavizam polako gubi iz govora slavonskog dijalekta (najviše na krajnjem istoku slavonskoga dijalekta), ali u izvornih govornika uvijek će se čuti

poneka riječ s tom osobinom. Dalje navode kako neka mjesta ipak dosljedno čuvaju šćakavizam. Može se zaključiti kako se u govoru naše kazivačice šćakavizam izgubio.

Ispadanje glasa *h*

Suglasnik *h* gubi se u govoru kazivačice Kate Mišić. Ponekad glas *h* ispada iz riječi, no ponekad se on i zamjenjuje drugim suglasnicima. Ispadanje glasa *h* vidljivo je u primjerima *Ercegovci, otranila, faljen Isus*. Kada je riječ o zamjeni glasa *h* drugim suglasnicima, najčešće su to suglasnici *v* i *j*, primjerice *muva, snaje, orava, uvo*.

Alternacija vokala *u* u *o*

Ova glasovna promjena vidljiva je u primjeru riječi *krompir* umjesto *krumpir*.

Jotacija

Najčešće je kazivačica rabila primjer *đeca* umjesto *djeca* u kojem se *d* ispred *j* zamijenilo sa *đ*.

Krajnje *i* u infinitivu

U gotovo svim primjerima infinitiv je rabljen bez krajnjeg *i* kako u infinitivima na *-ti* tako i u onima na *-ći*, primjerice: *peć, ić, šecovat* (promatrati), *bacnjarit* (loviti ribu).

Redukcija zanaglasnih vokala

Ova glasovna promjena najčešće se događa zbog lakšeg i bržeg izgovora riječi, a zabilježena je u zamjenicama *tolko* umjesto *toliko*, *kolko* umjesto *koliko*.

5. MORFOLOGIJA

U nastavku će biti bilježene vrste riječi u govoru bošnjačkoga kraja.

Glagoli

Infinitiv

Često je izostavljanje krajnjega *i* u primjerima *gucnit*, *točit*, *reć*, *objesit*, *usegenčit*. Osim toga, česta je i zamjena vokala unutar riječi, primjerice *istegnuti se* koristi kao *istegnit*, *smrznuti se* kao *smrznit*, dakle *-nuti se* zamjenjuje sa *-nit*.

Prezent

Glagoli u prezentu koje je koristila naša kazivačica su: *iđem*, *izumivamo*, *pivamo*, *igraje*. Glagol *iđem* u nesvršenom je prezentu glagola te se smjenjuje *e* sa *je* i *d* i *j* se stapaju i dolazi do glasovne promjene jotacije. Glagol *idem* u obliku *iđem* vrlo je čest u uporabi kazivačice. Glagol *izumivati*, što znači prati kosu, rabljen je u obliku koji je specifičan za područje Bošnjaka. Kazivačica ga je rabila isključivo u prvom licu množine s nastavkom *-amo*. Isto je i s glagolom *pivamo* koji također u prvom licu množine ima nastavak *-amo*, ali je ovdje izrečen ikavski odraz jata umjesto jekavskog, dakle *pivamo* umjesto *pjevamo*. Glagol *igraje* rabljen je u trećem licu množine prezenta. Nastao je umetanjem nastavačkog morfema *-aje* na mjestu književnog *-aju*. Kao još jednu specifičnost govora bošnjačkoga kraja valja navesti kako nema nastavka *-e* u trećem licu množine prezenta, nego *-u*, a dokaz tomu su primjeri: *objesu*, *držu*, *čistu*.

Perfekt

Neki od glagola u perfektu su : *ni se prala*, *je natio*, *kupalo se*, *se naložila*. Glagol *ni se prala* sastoji se od sažetog niječnog oblika prezenta pomoćnog glagola *biti* (*nije*) koji je u govoru zabilježen kao *ni* te povratne zamjenice *se* i glagolskog pridjeva radnog u drugom lice množine s nastavkom *-la*. Glagol *je natio* po svojoj strukturi ne odstupa norme, a sastoji se od nenaglašenog nesvršenog oblika pomoćnog glagola *biti* u trećem licu jednine te glagolskog pridjeva radnog u trećem licu jednine s nastavkom *-o*. U primjerima *kupalo se* i *se naložila* vidljiva je uporaba čestice *se* s glagolskim pridjevom radnim te je zabilježen veliki broj ovakvih oblika glagola.

Imperativ

Kako i Berbić Kolar i Kolenić u svojoj knjizi *Sičanske riči* (2014: 58) navode da se u slavonskom dijalektu *neka* često zamjenjuje s *nemoj*, slučaj je to i u govoru Bošnjaka. Transkripcijom su zabilježeni primjeri: *neka te to, ajd Kato, ajdemo poč*. U primjeru *ajdemo poč* rabljen je turcizam koji znači *počni/kreni* u prvom licu množine te krnji infinitiv.

Glagolski pridjev radni

U gotovo svim oblicima glagolskog pridjeva radnog dolazi do stezanja oblikotvornog morfema *ao* u *o* u muškome rodu. Tako su zabilježeni primjeri: *došo, išo, igro, kupo*.

Imenice

Pri izgovoru imenica zabilježeno je nekoliko odstupanja. Prvi takav primjer jesu imenice *loptija* i *molitvija* koje u genitivu množine imaju nastavak *-ija*. Primjer odstupanja jest i imenica *vrata* koja glasi (iza) *vratu*, dakle u genitivu množine imenica a-vrste nastavak je *-u*. Pri izgovoru toponima često se čuje lokativ na *-i* primjerice *u Nimci, u Drenovci*. U lokativu množine imenice e-vrste sačuvan je gramatički morfem *-a* pa je zabilježen primjer *na slika*.

Zamjenice

Upitno-odnosna zamjenica *što* uvijek se rabi u obliku *šta*. Pridjevne zamjenice na *-akav* imaju nastavak *-aki* pa se tako govori *taki* umjesto *takav*, *nikaki* umjesto *nikakav*.

Prilozi

Česta je uporaba priloga *ovako* i *onako* u specifičnim oblicima koji odstupaju od standardnog govora, a to su *vako* i *nako*. Također su česti i prilozi mjesta u oblicima *tud*, *vamo*, *ondi*. Vremenski prilozi zabilježeni su u oblicima *izjutra*, *uveče*, *uvik*.

Brojevi

Pri izgovoru brojeva nije bilo većih odstupanja od standardnog, osim broja *dva* koji je izgovoren ikavskim odrazom jata te glasi *dvi* u primjeru *Kupilo se dvi, tri jabuke*. U riječi *jedanajst* vidljivo je kako se redni brojevi od 11 do 19 u pravilu tvore pomoću sufiksa *-najst*.

6. LEKSIK

Leksik sela Bošnjaci posjeduje pravo bogatstvo riječi. Kao i u svakome govoru i ovdje su česte posuđenice, posebice iz turskog, njemačkog, ali i mađarskog jezika. Posuđenice su posljedica ratnih događanja iz dalje prošlosti. Upravo zbog specifičnosti izraza i riječi govor bošnjačkoga kraja posjeduje mnoge riječi i izraze karakteristične za svoje područje, a u nastavku će biti navedeno nekoliko riječi i izraza koji su zabilježeni transkripcijom zvučnog zapisa.

Popis bošnjačkih izraza

asura – laneni pokrivač

alaj – šokački uzvik

bajbok – zatvor

bakandže – teške vojne cipele

bacnjariti – loviti ribu drvenom posudom

barča – vrt

čekmeže – ladica od trpeze

čikmaci – rezanci s makom

divan – razgovor

drum – ulica

do balčaka pričati – pričati u nedogled

ganak – trijem

izumivati glavu – prati kosu

jedinak – jedinac

kalotine – slatka jabuka koja se reže na ploške i suši

kazan – veliki spremnik za šljive od kojih se pravi rakija

kanape – kauč na razvlačenje

košji Badnjak – dan prije Badnjaka

kika – kosa

lužnica – mjesto gdje se suši meso

lantrika – posuda za kuhanje

lenija – ulica

lokša – kore za kolače

lužiti – prati rublje lugom

miur – lopta

otoman – dvosjed

oranija – kotao

oklica – mala stolica

pendžer – prozor

prandara – marama s prandama

pucojtina – pukotina

prti snig – pada snijeg

razliže se zvoni – zvoni zvono

sirće – ocat

stoljnik – ukrasno milje

staklenac – kugla za božićno drveće

sinija – stol

sokak – ulica

sajtluk – bočica iz koje se pije obično rakija

šljivos – osvježavajući napitak

šecovati – promatrati

šlofrg – pokrivalo za djecu

šoder – šljunak

špenzle – dio narodne nošnje

usegenčiti se – ukočiti se

7. ZAKLJUČAK

Transkripcijom zvučnog zapisa izvršena je analiza govora na području Bošnjaka. Riječi su analizirane na fonološkoj, morfološkoj i leksičkoj razini. Može se zaključiti kako se akut dobro čuva na području Bošnjaka. Refleks jata većinom je ikavsko-jekavski, ali i ijekavski, iako je vidljiv u manjem broju riječi. Glasovne promjene i razni morfološki oblici dokaz su pripadanja govora Bošnjačana slavonskomu dijalektu te su detaljnije prikazane promjene tih oblika. Zabilježeno je i nekoliko tuđica posebice turcizmi i germanizmi. Uz to su zabilježene riječi kao dio bogatog leksika koji je specifičan baš za to područje. Većinom su to domaći leksemi koji su se ustalili i poznati su samo stanovnicima Bošnjaka.

8. LITERATURA

1. Berbić Kolar, E., Kolenić, Lj., *Sičanske riči*, Sveučilišta J. J. Strossmayera, Učiteljski fakultet, Osijek, 2014.
2. Sekereš, S., *Klasifikacija slavonskih govora*, Zbornik za filologiju i lingvistiku 10, Novi Sad, 1967.
3. Zajednica amaterskih kulturno- umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, *Šokačka rič 15*, Vinkovci, 2018.

Mrežni izvori:

1. <https://www.bosnjaci.hr/> Općina Bošnjaci (pristupljeno dana 7.8. 2023.)
2. <https://hrcak.srce.hr/file/313898> Kolenić, Lj., *Slavonski dijalekt*, Croatica, 1997. (pristupljeno dana 7.8.2023.)